

ПИТАННЯ ПРО ОБҐРУНТУВАННЯ ІСНУВАННЯ БОГА

Лавріненко Ю. О., Гончаренко К. С.

КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді»

Аргументи за і проти існування богів, зокрема, Бога авраамічних релігій пропонувалися філософами, теологами і вченими протягом декількох тисячоліть. Нині в філософській термінології ці питання розглядаються в рамках гносеології і онтології. Важко буде не погодитися з тим, що з початком науково-технічної революції, якій вдалось докорінно змінити світ та життя багатьох людей на краще, концепція наукового пізнання стала основоположною в економічно розвинених країнах з високим рівнем соціальної захищеності та абсолютною свободою слова, громадяни яких вперше почали задумуватися про правдивість речей, які до цього не потребували змістовного обґрунтування, тому все більший інтерес почала представляти думка щодо буття Бога та доцільності віри в Нього. Вказуючи на очевидну невідповідність будь-якої релігійної течії критерію Поппера, переважна більшість сучасних учених поділяє позицію, що питання про можливість логічного пояснення існування Бога є позанауковим та дотримується суто нетеїстичних поглядів. Наука ж у своєму предметному полі не виявляє ознак втручання в навколишній світ будь-якого з божеств. Проте, під впливом багатовікових традицій і звичаїв, помірковані креаціоністи та апологети продовжують відстоювати думку про можливість присутності Великого Творця, того, хто заклав початок всього сущого, у нашому повсякденному житті, використовуючи всебічну раціоналістичну та логічну аргументацію. То хто ж серед них правий і чи дійсно промови на захист доказів про існування Бога витримують перевірку часом та аналіз, зроблений згідно з азами критичного мислення? На ці запитання неможливо відповісти однозначно, і саме тому можливість обґрунтування наявності Всевишнього в нашому житті є актуальним предметом жвавих філософських суперечок і громадських дискусій.

У процесі дослідження питання співвідношення розуму і

віри я дійшла до висновку, що вже з початкових стадій розвитку середньовічної філософської думки видатні батьки християнської церкви були впевнені у необхідності гармонійного єднання та співіснування розуму та віри; знання розглядались ними як засіб наближення до Бога, глибшого осягнення Його сутності [1, с. 470]. Найбільший внесок на даному етапі зробив святий Тома Аквінський, який сформулював п'ять доказів існування Бога та став натхненником провідних напрямків у католицькій думці – томізму, а згодом і неотомізму, представники яких намагалися своїми працями повернути людство до витоків моральності, наголосити на дуалізмі духовної наповненості людини (її віросповідання) та інтелектуальної сфери [2, с. 162]. Згодом радянському філософу О. Лосеву вдалось розвинути цю думку у книзі «Діалектика міфу», в якій він спростовує загальноживане визначення слова «міф» як нісенітниці, дитячої казки та наводить нове, вражаюче – спосіб надання навколишній дійсності яскравості, а своєму життю – сенсу; абсолютно необхідна категорія думки, призма, яка відтіняє наш світогляд від сірої реальності буття [3, с. 138]. Лосев також приводить свого читача до думки про те, що абсолютний міф міститься в християнстві, адже релігія – це така ж спроба обґрунтувати все те, що відбувається з нами щодня, як і наука, долаючи при цьому протистояння точного й абстрактного, раціонального й ірраціонального, яке й до сьогодні для багатьох, в тому числі і для мене, людини, яка в майбутньому прагне поєднати своє життя з наукою, є фатальним, визначальним чинником формування теїстичного чи атеїстичного світогляду відповідно. Тож, хоч наука у своєму предметному полі вивчення не знаходить доказів, а багато видатних вчених просто не визнають існування різного роду божеств, наука та релігія не мають протистояти, суперечити одна одній, оскільки віра в Бога – це така ж природня потреба, як і спроба пояснити, обґрунтувати все, що відбувається з нами в цьому світі.

Аналізуючи трактування сучасних аргументів на користь та проти існування Бога було зроблено наступне відкриття: аргументи на користь існування Бога не слід вважати логічно обґрунтованими та єдино правильними, оскільки кожен із них завжди містить посилення, які з точки зору логіки можна

заперечувати, в той час як висновок ніколи не слідує з логічною необхідністю, так як вони допускають й інші можливості. Якщо ж дані аргументи заперечити, то існування Бога не буде остаточно спростовано, а отже, ні один із них не варто використовувати в якості раціонального обґрунтування власної віри; і саме тому докази невіруючих людей здаються набагато раціональнішими, доцільнішими, аніж віруючих, адже спростовувати недосконало обґрунтовані твердження та суб'єктивні уявлення набагато простіше, аніж пояснювати подобу та доводити можливість існування та присутності в нашому житті Великого Творця.

Розробивши анкету для онлайн-опитування та розмістивши її на багатьох сайтах та різноманітних форумах різних міст України, аби респонденти репрезентували повний спектр громадян держави, та статистично надавши оцінку результатам, експериментально вдалося довести наступне: свідомі віруючі люди переважно роблять акцент на суб'єктивне світовідчуття, для них є більш важливим відчувати присутність Бога у своєму житті, аніж обґрунтовано аргументувати його існування, раціональність віри в Нього, в той час як невіруючі – на об'єктивне світобачення, за своєю природою вони частіше віддають перевагу сучасним, прогресивним, пов'язаним із думкою різногалузевих науковців уявленням про влаштування світу.

Підбиваючи підсумки очолюваного мною дослідження, напевно можу сказати: питання про обґрунтування існування Бога залишається відкритим, а віра чи невіра в Нього – свідомим вибором кожного з нас.

Список використаних джерел

1. Іщенко Ю. А. Патристика. Філософський Енциклопедичний Словник. 2002. 18 лип. (№ 1). 470 с.
2. Владиславлев М. І. Схоластична логіка. Журнал Міністерства народної освіти. 1872. 15 січ. (№8). 162 с.
3. Лосєв А. Ф. Діалектика міфу. Москва: Правда., 1990. 138 с.